

Czékus Géza

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
 : czekus.geza@gmail.com

ZORKÓCZY – SZERB NYELVEN IS

Zorkóczy – also in Serbian

Zorkoci – i na srpskom jeziku

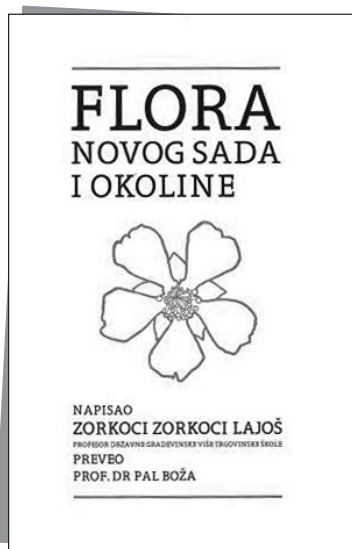
Bemutatták Zorkóczy Lajos *Újvidék és környékének flórája* című könyvének szerb nyelvű fordítását

Zorkóczy Lajos *Újvidék és környékének flórája* (Popovits M. Testvérek Könyvnyomdája, Újvidék) 128 oldalon, 1896-ban jelent meg. A biológiatanár Zorkóczy az akkori növényrendszertannak megfelelően négy törzsbe, öt osztályba és 146 növénycsaládba sorolta be az ismert 1528 növényfajt. Ezek tudományos és magyar elnevezése mellett jelölte a növény leírójának nevét, a leírás évét, illetve az Újvidék és környéki (beleértve a Tarcalt is) előfordulását.

A könyv tudományos értékét növelte, hogy ez a kiadvány volt az első összefoglaló mű Újvidék és környéke növényta-
 karójáról. A könyv egy 27 oldalas revízióval zárul, ezzel könnyítve a munka mai, helyes értelmezését. Újvidék és Vajdaság flórákutatása mind a mai napig elképzelhetetlen a Zorkóczy-monográfia nélkül.

Az összehasonlító elemzésekhez ugyan-
 csak nélkülözhetetlen, mert a növényvilág éli a maga életét; főleg az emberi hatások foly-
 tán folyamatosan változik. Átnézve a listát és a lokalitásokat, megállapítható, hogy Újvidék parkjai fajokban sokkal gazdagabb növényta-
 karóval rendelkeztek, mint ma.

A könyvet Bózsa Pál, az Újvidéki Egye-
 tem Természettudományi Karának egyetemi
 rendes tanára ültette át szerb nyelvre. Amint

A fordítás szakvéleményezői és a fordító (dr. V. Stevanović, a Szerb Tudományos Akadémia tagja, dr. Bózsza Pál [ülnek]; dr. Slobodan Jovanović és dr. Czékus Géza)

a Matica srpska dísztermében megtartott, nagy érdeklődéssel kísért könyvbe-mutatón elmondta, a nyelvi globalizáció világában – az irodalmi művek kivételével – rendszerint angol nyelvre szokás fordítani. A szépirodalmi kiadványokat irodalmárok fordítják le. Logikus, hogy a botanikai tárgyú könyvet botanikus. Negyvenhárom éves munkássága alatt számtalan pontatlan fordításra bukkant, ezek főleg a magyar–szerb, illetve a német–szerb fordításokra vonatkoznak. De a földrajzi fogalmak, mértékegységek is tévesek lehetnek. Például egy lórom-faj Szőreg közelében (is) él. Sok kutató az Újvidék melletti Szőregre vonatkoztatta, holott ez a Szőreg a Szeged szomszédságában lévő településre vonatkozik. Tévedésből ez a faj 120 km-re délre költözött. A másik példa egy kerep, a Lotus futakii. Sokan úgy vélték, hogy a növénynevben szereplő „futakii” az Újvidék melletti település, holott ez a növény csak Csehországban honos. Nevét pedig nem a helységről, hanem egy cseh botanikusról, *Futakiról* kapta, aki e növény első tudományos publikálója. Gyakoriak a hossz mértékek téves értelmezései is. Pl. a hüvelyk és a könyék latin megnevezését (ami az illető növény magasságára vonatkozik) több kutató is melléknévként, jelzőként értelmezte (a hüvelyket helytelenül zömökre, a könyéket görbe növényre fordították).

Mi motiválta a tanár urat arra, hogy belekezdjen a fordításba? Ő még vallja, hogy ahány nyelvet beszélsz, annyi ember vagy. Márpedig ma csak három nyelv létezik: az anyanyelv, az angol és a számítógép nyelve. Miért nem lehetne más nyelven is publikálni? Továbbá érdekelte, hogy mi nőtt 120 évvel ezelőtt Újvidéken. Mára mi maradt meg, mivel gazdagodott Újvidék flórája? A változások nagyok, szemmel láthatóan negatívak. Sok ritka, bennszülött faj eltűnt, helyettük megjelentek és elterjedtek a behurcolt fajok (különböző disznóparéj-fajok, bálványfa, gyalogakác, parlagi rézgyom, aranyeső, parlagfű).

Eredeti, magyar nyelvű kiadvány is csak elvétve található, ezek kutatási központokban vannak. A fordítás révén immár a széles közönség is hozzájut, és ami nem elhanyagolható, a szerb ajkú kutatók is. A fordító a botanikusok, ökológusok, leendő kutatók, amatőr botanikusok, a természet (Újvidék)-szeretők munkáját szeretne volna megkönnyíteni.

A fordítás Újvidék Önkormányzata anyagi támogatásával, az Andreas Wolni Botanikai Társaság gondozásában jelent meg.